

Kőrösi Zoltán

FÚJ A SZÉL

Ébredés

A mikor a házba költöztünk, eleinte minden reggel arra ébredtem, hogy kiabálás, veszekedés zajlik a kapu előtt. Felébresztettek a hangok, és felkeltett a kíváncsiság. Aztán, amikor kinéztem, rájöttem, hogy szó sincsen veszekedésről: nyolc-tízen lehetnek a téren, egy takarítóbrigád, akik ilyenkor egyszerűen csak megpihennek, és beszélgetnek egymással.

Nyár végén kapákkal, gereblyékkal irtják a gazt a fű közül és a bukkás murvából, ősztől pedig végeérhetetlen küzdelmet folytatnak a lehulló levelekkel, fejük fölött még a lombok, a lábuknál a már sárgás avar. De nem veszekednek, még csak nem is kiabálnak.

Ha kinézek az ablakon, akkor látom őket, de nem értem, amit beszélnek.

Ha visszafekszem az ágyba, akkor hallom, hogy kiabálnak, hallom és értem minden szavukat.

Most, hogy már több mint egy év is eltelt a beköltözésünk óta, nem ébredek fel rájuk reggelente. Nem tudom, hogy beszélgetnek-e, nem tudom, mit csinálnak.

Mivel együtt élek velük, már nem veszem észre őket. Néha látom, ahogy söprögetnek, kapálnak, látom a munkájuk nyomát, s néha látom őket is, ahogy ballagnak a Tompa utcán, egy kukát húznak, a kezükben kapa, gereblye, lassan mennek, mindegyikükön térdig érő, feliratos zöld köpeny.

Gond

Azt mondja, lassan, óvatosan formálva a szavakat, lefelé sandítva, mint aki titkot bíz a bizalmasára: tudja, engem a tyúkszemem állapota legalább annyira érdekel, mint a népek jövője, vagy a világ sorsa.

Dráma

Véletlenül összeverődött emberek, ismeretlenek, akik ideiglenesen összezárva töltik az időt, felületesen beszélgetnek, majd már bizalmasabbá válva a számukra fontos eseményeket, embereket emlegetik, egészen addig, míg kiderül, hogy ugyanarról a személyről beszélnek valamennyien. A csend csupán a lélegzetvétel, amíg valaki ordításra készül.

Kadare

„Úgy sorjáznak a napok, mint a jégcsapok.”
„Ezt a listát még évekkel ezelőtt egy szlovén szerzetes küldte el nekem, s rajta az albánokat egy sas, a szerbeket egy farkas, a horvátokat egy bagoly, a magyarokat egy hiúz, a románokat pedig egy macska jelképezi.”

Legenda

A legenda szerint roppant sikeresen működött az üzlet, a kicsi családi pékség, különösen az után, hogy már újításaik is lettek, például a sonkás zsömlé, amit a Bíró Laci talált fel, egy kora hajnalban, éppen, amikor a tésztát gyúrta a péksüteményhez, és kijött belőle az éjszaka bezabált füstölt sonka, nem szabad semmi, hogy kárba vesszen, kijött belőle az egész.

Költözés

Amikor kisfiú volt, illetve már nem is olyan kicsi, hiszen tízéves múlt azon a nyáron, és a Belvárosból Kőbányára költöztek, az új lakótelepre, akkor történt, hogy valami fel nem derített okból az az érzése támadt, hogy összeszűkül a bőr az arcán. Vagyis hogy az arca nem tudott együtt növekedni a koponyával, az arccsontjaival. Ezért érzett állandó kényszert, hogy kitágítsa, a száját nagyra tátva, az állát előre bökve nyújtani próbálja a bőrét.

A kétségbeesett szülők pszichológushoz is vitték, hiába.

Aztán elmúlt a kényszer, de sokszor, akaratlanul, még ma is emlékszik rá. És magát az érzést, ahogyan egyre erősödik benne a kétségbeesés, és a vágyat, hogy a száját kitátsa, és előre bökje az állát, ezt még ma is tisztán fel tudja idézni.

Praxis

Vásárolt egy sztetoszkópot, egy nem túl drága, de modern sztetoszkópot, amit az orvosi műszerek boltjában ajánlottak neki, hogy naponta többször is meghallgathassa a saját szívét.

Délután

Két férfi megy a szikrázó, hideg délutáni fényben a sétálóutcán, két férfi sétál egymás mellett, amikor az egyikük megáll, utánanyúl a másinak, a vállánál fogva fordítja maga felé, aztán felnéz, s felfelé mutat a kovácsoltvas lámpaoszlopok fölé, és azt mondja, mint aki megmagyarázni akar valamit: hogyha én repülni tudnék, nem tudna elkapni engem a bánat.

Emlék

„De azután visszatért a munkájához, mintha mi sem történt volna” – egy sereg régi, homályos elbeszélésből ismert ez a mondat, holott talán egyikben sem fordul elő.

Keresztapa

Csak a gyerekek és a nők lehetnek önfeledtek.
Tartsd közel magadhoz a barátaidat, de az ellenségeidet még közelebb.

Növekedés

A szőlőkacs, ahogy tapogatózva kinyúl, fogást keres, és aztán, amikor már megtapadt, akkor megpöndörödve húzza közelebb magát, közelebb az egész szőlőt, mindegy, hogy fal vagy egy élő ág, egy bokor, legfeljebb az utóbbit fojtogatja is.

Irodalmi feljegyzés

Dr. Franz Kafka, ahogy a csapott vállú, díszsebkendő, sötétszürke öltönyében megállt az irodai íróasztalánál, fehér ujjait szétterpesztve az akták mellé támasztotta, és azt mondta: „már az az egyszerű tény is, hogy élünk, annyira méltó a hitre, hogy szinte ki se méríthetjük a mélységeit”.

Majd szégyenlősen elhallgatott, mint aki egy rosszul sikerült, halovány tréfával próbálta volna felvidítani a társaságában unatkozó hölgyeket, és alig észrevehető mosollyal megrázta a fejét, miközben megigazította a tolltartóban összecúszott tollszárazakat, úgy rendezte el őket, hogy párhuzamosan álljanak.

Igazság

– Van-e igazság az embereken kívül? – kérdezte.

Nevetett, aztán szomorkodott, aztán meg unatkozott.

Állítólag az készítette e kérdésre, hogy az üdülése során, amikor egy kedvelt nyári fürdőhelyen sétálgatott, s elnézte a kipirult arcú, felhőtlenül boldog embereket, rájött, hogy mennyire egyforma a boldogság, s megértette, hogy mennyire egyformák az emberek, ha örülnek.

Hogy a nevetés, a vidámság és a többi efféle, ami az örömhöz tartozik, az milyen végtelenül unalmas.

Óvakodni kell a boldogoktól.

Lehet, hogy azt is gondolta, hogy csakis a boldogtalanság sokféle.

Gyülekezés

Arról beszélt, hogy egy régi jóslatot beteljesítve azoknak az embereknek az lett a vesztük, hogy a sok-sok átkozódás, a szidalmak és a könnyelműen kimondott szavak, a csalások és hazugságok, gonoszságok és vádak összegyűltek felettük, és mint a túlérett felhők a nyári forróságban, egyszerre zuhantak alá, ökölnyi jégdarabokkal verve szét a tetőt.

Nyál

Egy ember kaptat fel nyugodt, tempós léptekkel a domboldalon, a lábfejét időnként oldalra fordítja, hogy megtámaszkodhasson a bukkás fűvön, jön, csak jön fölfelé, most még csak az arcát, aztán már a vállát is süti a Nap, és látszik, hogy hosszú ökörnyalak tapadtak rá, ott lobognak a feje körül.

Álom

Egy asszony, egy vidéken, a Tisza parti város egyik lakótelepén élő nyugdíjas özvegyasszony, aki csaknem az egész napot szenderegve tölti. Szól a rádió, a tévé is megy, s ő hol a nagyszobai fotelban, hol a hálóban alszik el, lassan múlik a nap. Figyeli a virágokat, hogy mikor lehet megöntözni őket. Felkapcsolja a villanyt, lekapcsolja a villanyt. A szekrény tetején a vállaltól kapott váza.

Este aztán felhangosítja a rádiót, és várja a telefonos műsort, hallgatja a hangokat, várja, hogy bekapcsolják őt is, beszélhessen a műsorvezetővel, és elmesélhesse az álmait, elmesélhesse, mi történt vele az elmúlt beszélgetésük óta.

Garázs

Egy férfi, aki használt akkumulátorokat és kiselejtezett számítógépmonitorokat gyűjt a garázsában. Az öreg Zsiguli kint áll a kapu előtt, nem is működik már. Magas, csaknem a plafonig érő vaspolcokon állnak sorban az egyik oldalon a régi akkumulátorok, velük szemközt a monitorok. Amikor bezárkózik a garázsba, sokszor még villanyt se

gyújt, noha a legtöbbször ráesteledik odalent. Nem zavar senkit, és elérte azt is, hogy őt se zavarják. Időnként drótokat vásárol, az ajtót gondosan lelakatolja maga után, kitartóan és végtelen bizalommal dolgozik.

Emlék

Havas táj, a környező dombok oldalában a barázdák barnás csíkjai, itt-ott szálkás erdősávok, a dombtető összeolvad a szürke felhőkkel, csak egy távoli víztorony sziluettje dereng.

Állítólag itt, a közeli kőbánya mellett találták meg a később híressé és hírhedté vált római kori hatalmas ezüsterleket. A helybeliek azt is tudják, hogy ketten haltak meg már érte, ezért aztán most már nem szívesen találgatnak, senkinek nem használ az ilyesmi.

Az út lágy kanyarral fordul a falu felé, feltűnik az első ház, még jóval a többi előtt, félig a mezőn, félig már a faluhoz tartozva. Füstöl a kémény, sárgák az ablakok, és a ház homlokzatán hatalmas, messze virító fekete betűkkel a felirat: szeszfőzde.

Mögötte, a falu szélén emeletes faépítmény áll, karámok, és a vadnyugat hőskorát idéző vendéglő, a homlokzatán bölényszarv s az amerikai csillagos-sávós lobogó díszeleg.

Könyvek

Egy régi könyvet olvasni olyan, mintha azt az időt is olvasnánk, ami eltelt a könyv megírása, és a legutóbbi olvasásunk óta.

A jövőt illetően viszont úgymint mindenki téved.

Kamra

Alacsony, zsíros bőrű férfi, akinek a hideg ellenére izzadság üt ki az arcán. Fekete kabát van rajta, a varrásnál, a vállnál látszik az újraférelés nyoma. Őszes haját oldalra csapott fekete baszk sapka fedi, s ezzel egyszerre emlékeztet egy festői álmait feladott általános iskolai nyugdíjas rajztanárra, s a rakparti borozóban törzsvendég rendíthetetlen hatvannyolcas álmodozóra. A korlátnak támaszkodik, szembefordul

az utcával. Hiába telik a has, tele az éléskamra, mondja. Minek az olyan testet felöltöztetni, ami belül nem őriz semmit? Minek öltöztetni azt, ami nincsen?

Vékony, remegő a hangja, hiába próbál kiabálni, attól talán csak még magasabban, még feszítettebben szól. Időnként meg-megrázza a kabátját, mintha valami dohos, töppedt fekete szárnyakat próbálna repülésre bírni.

Tér

Az a különös képesség jellemezte talán leginkább, hogy zajtalan volt.

Nem csupán a járása, de szinte az egész létezése. Minden mozdulata, még a ruhái is. Mintha nem kiszorított volna egy testnyi helyet a világból, hanem magába, a testébe olvasztotta volna azt, ráadásul úgy, hogy még a hangokat is elnyelte egy néma centripetális erő.

Baleset

Egy szegénylősen elhallgatott családi történet a magára hagyott nagybácsiról, aki kétségbeesésében levetette magát a kórház hetedik emeleti erkélyéről. A szél vagy a billenés, ahogy átdőlt a korláton, akármelyik is tette, a zuhanás helyett beesett a hatodik emeleti erkélyre, még csak a lábát se törte el, csupán bokaficam, úgy találták meg, hogy felállni nem tudott, kopogott a bezárt üvegajtón, mert fázott, odalent, a hatodikon, egy emelettel lejjebb.

Regény

Egy regény, aminek az öt szereplője, az öt főszereplője az öt érzékelést testesíti meg. A zeneszerző, a festő, a szakács, az orvos, a kertész. Hallás, látás, ízlelés, tapintás, szaglás. És a keresés, ahogy egymásra találhatnak, a keresés, ahogy hiábavalóan kutatnak egy hatodik után.

Csarnok

Egy régi tekecsarnok a belvárosban, ahol valamikor atlétatrikós csapatok gyülekeztek a kisasztal előtt, izzadt halántékú férfiak hallgatták a lépcsős dobogón ülő közönség kiabálását, és gurítás előtt hosszan koncentráltak, egy puha ronggyal törölgették a vasgolyót. A lambériás falakon tablók lógtak, feliratok és gyári címerek, körívesen elrendezett fotók.

Amikor megszűntek a versenyek, a büfé még egy ideig megmaradt. Éjfél után, s hajnalonta ebbe a csarnokba gyűltek össze a városból a cigányzenészek, hogy igyanak egy utolsót, és végre a maguk öröme is muzsikáljanak. Mindenki ismert mindenkit, száz forintért mérték a bablevest, reggeltől a maradékot már ötvenért, akkor már bárki betévedő kaphatott.

Aztán elmaradoztak a zenészek, kevéssel később megszűnt a büfé is, és végképp nem volt miért ide jönni, a vécéből lelopták a csapokat és az ajtókról a kilincseket.

Kimaradt

Két kimaradt mondat: „Reggel felé egy részeg fölbukott benne. A körorvos másnap fölboncolta, s meg volt győződve róla, hogy pontosabban és biztosabban megállapította e tragikus hős halálának okát, mint valaha drámaíró tette.”

Kegyetlenség

Állítólag Keresztes Szent Jánostól származik ez a kegyetlen történet, ez a kegyetlen mondat. Egy ember találkozik Istennel, és Isten ugyanolyan, mint ő maga.

Reggel

Éles a fény, érezni a napsütés melegét még az ablakon keresztül is. Csend van még odalent a téren, csak egy autó hangja hallatszik.

Hirtelen azonban felharsan egy kiáltás, tisztán érthető minden egyes szó: „A jordán kurva életbe, te zsidó genyó!”

Csak ennyi, semmi több.

Aztán se kiabálás, se autó zaja.

Csak reggel van, éles fény.

Mozdulatlanok a fagyott ágak, nem fúj a szél, a szemközti házak tetején még el se olvadt a hó, ami az éjszaka esett.

Fény

A letaposott, barnás, sós hólé a járdaszélen, s alig kétlépésnyire varjúnyomok a töretlen hóban.

A sárga fények a téli ablakokban.

És egy mondat a hideg, huzatos lépcsőházban, miközben a félhomályban elzúg fölfelé a lift: vagy minden szent, vagy semmisem az.

Suhogás

Azt mondja, hogy őt nem is annak a bizonyos angyalnak a látványa, a létezésének ez a most már megkérdőjelezhetetlen bizonyossága döböntette meg, hanem a zaj, az a fülsiketítő zaj, a máskülönben méltóságteljes lassúsággal mozgó szárnyak suhogása, és a szél, a hideg szél, amit a hatalmas, kifeszített tollak kavartak, ez a hideg szél nem hagyja nyugodni őt.

Élet és Irodalom, 2003. február 28.

KÖRÖSI ZOLTÁN (1962 BUDAPEST) ÖRKÉNY ISTVÁN-DÍJAS PRÓZAÍRÓ